

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔-๕๓/๒๕๕๓

วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ วรรคหนึ่ง (๓) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่ (นายสาธิต นครินทร์สาคร และผู้ร้องอื่นรวม ๒๐ คำร้อง)

ศาลแขวงตลิ่งชันและศาลแพ่งธนบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลย ซึ่งเป็นผู้ร้องรวม ๒๐ คำร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ วรรคหนึ่ง (๓) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า

ศาลแขวงตลิ่งชันส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๖๖๘/๒๕๕๐ นายประจวบ เจริญเฟื่องฟู โจทก์ นายสาธิต นครินทร์สาคร จำเลย และศาลแพ่งธนบุรี ส่งคำโต้แย้งของจำเลยอีก ๑๕ คดี ดังต่อไปนี้

๑) นายสาธิต นครินทร์สาคร	เป็น จำเลย	๓ คดี
๒) นางวิมล แก่นแก้ว	เป็น จำเลย	๓ คดี
๓) นายบรรจง ศรีกาหลง	เป็น จำเลย	๓ คดี
๔) นายนิมิตร กุลละวณิชย์	เป็น จำเลย	๒ คดี
๕) นางสาว ไตรเลิศ	เป็น จำเลย	๓ คดี
๖) นายมานพ ไตรมนตรี	เป็น จำเลย	๑ คดี
๗) นายหนูจันทร์ แก้วเกิน	เป็น จำเลย	๑ คดี
๘) นางวันดี ชะเอมเทศ	เป็น จำเลย	๑ คดี
๙) นายสมเจตต์ แสงคุ้มภัย	เป็น จำเลย	๑ คดี
๑๐) นายพงษ์ชาย พรชื่น และ นายสมปอง คำหอมรีน	เป็นจำเลยร่วมกัน	๑ คดี

คำร้องทั้ง ๒๐ คดี ที่ศาลส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมีข้อเท็จจริงอย่างเดียวกัน คือ

๑) ผู้ร้องแต่ละคดีเป็นพนักงานของโรงงานสุราบางยี่ขัน บริษัท สุรามหาราษฎร์ จำกัด ถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีแดงตามสัญญาคุ้มซึ่งศาลได้พิพากษาให้จำเลยชำระหนี้

๒) เมื่อคดีถึงที่สุด โจทก์ในแต่ละคดีได้ออกหมายบังคับคดี และได้มีการบังคับคดีโดยการหักเงินเดือน เงินบำเหน็จ และโบนัส ของผู้ร้องตามคำสั่งของเจ้าพนักงานบังคับคดี

๓) ต่อมามีการเลิกจ้าง ผู้ร้อง ซึ่งมีผลทำให้ผู้ร้องมีสิทธิได้รับค่าชดเชยตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน เงินจำนวนนี้ เจ้าพนักงานบังคับคดีได้มีคำสั่งอายัดไว้เพื่อบังคับชำระหนี้

ผู้ร้องแต่ละคดีจึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้กำหนดจำนวนเงินที่อายัดสิทธิเรียกร้องใหม่โดยอ้างสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ขอให้ศาลส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย สรุปความได้ดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) กำหนดให้เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ค่าชดเชย เงินสงเคราะห์หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของพนักงาน ลูกจ้างหรือคนงาน นอกจากที่กล่าวไว้ในมาตรา ๒๘๖ (๒) มิให้อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี แต่ก็ให้อยู่ในดุลยพินิจของศาลที่จะกำหนดได้ตามสมควร

ผู้ร้องเห็นว่าการใช้ดุลยพินิจของศาลหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีในการกำหนดจำนวนเงินดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน...”

ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๒) ได้กำหนดจำนวนเงินลักษณะเดียวกันกับมาตรา ๒๘๖ (๓) เพียงแต่เงินตามมาตรา ๒๘๖ (๒) เป็นเงินของข้าราชการและลูกจ้างของรัฐบาล ไม่ต้องอยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีโดยเด็ดขาด

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่

ศาลแขวงตลิ่งชันและศาลแพ่งธนบุรีส่งคำแย้งดังกล่าวมา เพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งรับคำร้องทั้งหมดรวม ๒๐ คำร้องไว้ดำเนินการตามข้อ ๑๐ ของข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ และให้รวมพิจารณาคำร้องที่ศาลแพ่งธนบุรีส่งมา ๑๕ คำร้องเข้ากับคำร้องที่ศาลแขวงตลิ่งชันส่งมา ๕ คำร้อง รวมเป็น ๒๐ คำร้อง จากคำร้องดังกล่าวมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นแรกคือ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องทั้ง ๒๐ คำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

มาตรา ๒๖๔ แห่งรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ แม้ว่า คำร้องนี้ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว แต่ในการบังคับคดีด้วยการอาศัยสิทธิเรียกร้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) นั้นอยู่ในอำนาจดุลยพินิจของศาลที่จะกำหนด กรณีจึงอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ประกอบกับศาลได้รอการสั่งไว้ แล้วส่งคำร้องดังกล่าวมาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ดังนั้น คำร้องที่ศาลแขวงตลิ่งชันและศาลแพ่งธนบุรีส่งมาเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเข้าหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

ประเด็นต่อไปที่ต้องวินิจฉัยคือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน...

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล...จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

ในประเด็นนี้จะต้องพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๒) และ มาตรา ๒๘๖ (๓) เปรียบเทียบกัน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น สิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อไปนี้ ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

(๑) เบี้ยเลี้ยงชีพซึ่งกฎหมายกำหนดไว้และเงินรายได้เป็นคราวๆ อันบุคคลภายนอกได้ยกให้เพื่อเลี้ยงชีพ เป็นจำนวนตามที่ศาลเห็นสมควร

(๒) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ บำเหน็จ และเบี้ยหวัดของข้าราชการหรือลูกจ้างของรัฐบาล และเงินสงเคราะห์หรือบำนาญที่รัฐบาลได้จ่ายแก่คู่สมรส หรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้น

(๓) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ค่าชดใช้ เงินสงเคราะห์ หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของพนักงาน ลูกจ้าง หรือคนงาน นอกจากที่กล่าวไว้ใน (๒) ที่นายจ้างจ่ายให้แก่บุคคลเหล่านั้น หรือคู่สมรส หรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้นเป็นจำนวนตามที่ศาลเห็นสมควร

(๔) เงินฉापนกิจสงเคราะห์ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้รับอันเนื่องมาแต่ความตายของบุคคลอื่นเป็นจำนวนตามที่จำเป็นในการดำเนินการฉापนกิจศพตามฐานะของผู้ตายที่ศาลเห็นสมควร”

จากบทบัญญัติข้างต้นเห็นได้ว่า มาตรา ๒๘๖ (๒) ที่บัญญัติคุ้มครองเงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ บำเหน็จและเบี้ยหวัดของข้าราชการและลูกจ้างของรัฐบาล เงินดังกล่าวไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีโดยเด็ดขาด ส่วนมาตรา ๒๘๖ (๓) สิทธิเรียกร้องเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ค่าชดใช้ เงินสงเคราะห์ หรือรายได้อื่นลักษณะเดียวกันของพนักงาน ลูกจ้างหรือคนงานของเอกชนนั้น ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีเช่นเดียวกัน แต่จำนวนเท่าที่ศาลเห็นสมควร

พิจารณาแล้วเห็นว่า ความคุ้มครองในเรื่องนี้ไม่ควรแตกต่างกัน ข้าราชการและลูกจ้างของรัฐบาลไม่ควรจะได้รับความคุ้มครองในเรื่องนี้แตกต่างจากพนักงาน ลูกจ้างและคนงานของเอกชน ดังนั้นเมื่อกฎหมายได้บัญญัติคุ้มครองเงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ บำเหน็จและเบี้ยหวัดของข้าราชการและลูกจ้างของรัฐบาล ให้เงินดังกล่าวไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีโดยเด็ดขาด สิทธิเรียกร้องเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ค่าชดใช้ เงินสงเคราะห์ หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของพนักงาน ลูกจ้างหรือคนงานของเอกชนต้องไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีโดยเด็ดขาดเช่นเดียวกัน จึงจะถือว่าได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ เหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือ การเป็นหนี้ในทางแพ่งถือเป็นเรื่องส่วนตัวไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) จึงเป็นบทบัญญัติที่ทำให้บุคคลไม่เสมอกันในกฎหมายและเป็นการเลือกปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

จากเหตุผลข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖ (๓) ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติ มาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นายสุจิต บุญบงการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ